

Ženy a deti, ktoré hľadajú v ženskom dome ochranu pred násilníkymi manželmi, druhmi a otcami, tvoria len špičku ľadovca. **Väčšina žien zatajuje násilie, ktoré na nich páchajú muži.** Je im trápne o tom hovoriť, hanbia sa, alebo nevedia, kde by mohli dostať pomoc.

Veľmi veľký počet prípadov násilia v rodine je zamlčaných. Podľa seriózných odhadov a výskumov sa každá piata, ba dokonca každá štvrtá žena, ktorá žije v párovom vzťahu, stáva obeťou násilia, každá druhá žena pozná takýto prípad vo svojom blízkom okolí (Benard – Schlaffer 1991; Bodnárová – Filadelfiová 2003).

Násilie páchané na ženách vystupuje v rôznych formách: fyzické týranie (bitka, kopanie, škrtenie), sexualizované násilie (znásilnenie, sexuálne zneužívanie), psychické násilie (vyhrážky, zákazy). Muži používajú všetky tieto formy násilia, aby ženy ponížili, aby uplatnili svoju moc a presadili svoju vôľu (pozri kapitolu 3: Rozpoznať násilie, plánovať pomoc).

Sú týrané ženy „výnimočné prípady“?

Násilné správanie voči ženám v rámci rodiny často vôbec nevnímame ako násilie, bagatelizujeme ho ako „výmenu názorov“, alebo ako „manželskú krízu“.

„Podľa *Správy o bezpečnostnej situácii v SR v roku 2003* tvoria v rámci násilnej kriminality dlhodobo väčšinu trestné činy násilia proti jednotlivcovi, pričom v 71,1 % prípadov boli obeťou tohto trestného činu ženy. Trestné činy týrania blízkej a zverenej osoby vzrástli v roku 2003 na sedemnásobok stavu z predchádzajúceho roku (952 prípadov), pričom v 73,9 % prípadov boli obeťami ženy. Domáce násilie v SR teda prevažne smeruje k ženám. Podaním návrhu na obžalobu sa skončilo 434 týchto trestných činov, čo nie je ani polovica. (...) Z ostatných dostupných štatistík vypovedajú o násilí páchanom na ženách napríklad rozvodové štatistiky. Analýza rozvodov podľa príčiny rozvratu manželstva ukázala, že ročne sa v SR takmer 200 manželstiev rozvedie pre zlé zaobchádzanie zo strany muža. U žien je tento dôvod skôr ojedinelý (približne 20 prípadov).“ (Bútorová – Filadelfiová 2005)

Ženy sú týrané nezávisle od svojho sociálneho postavenia, svojej etnickej alebo náboženskej príslušnosti.

Muži týrajú nezávisle od svojho sociálneho postavenia, svojej etnickej alebo náboženskej príslušnosti.

Násilie páchané na ženách sa často začína „menej závažnými“ útokmi, nadávkami, sácaním, násilným obmedzovaním pohybu, fackami, menším ublížením na zdraví. Po čase dochádza k modrinám, vyklbeninám, zlomeninám kostí, prasknutiu ušného bubienka, vyklbeniu čeľusti atď.

Násilie a týranie sa v zásade môže začať kedykoľvek — na začiatku vzťahu, po svadbe, ale aj po rokoch spoločného života.

Prečo sú muži násilníci?

Príčiny mužského násillia nespočívajú len v jednotlivcovi, ale predovšetkým v predstave formovanej spoločnosťou, podľa ktorej k mužskej role patrí dominancia, moc a násillie, ako aj v nerovnováhe moci medzi mužmi a ženami, ktorá vznikla v priebehu dejín.

Ešte stále existujú ľudia, ktorí priznávajú mužom právo biť za istých okolností svoje ženy. Hoci aj násilné činy v rámci rodiny sú trestné, násilníci muži sa z nich len zriedkakedy musia zodpovedať.

Prevládajúci názor, že sa štát, alebo tí, ktorých sa to netýka, nemajú miešať do „súkromných záležitostí“, často bráni tomu, aby násilník znášal trestnoprávne dôsledky svojho konania. Odborníčky a odborníci vedia zo skúsenosti, že muži, ktorí už raz násillie spáchali, ho použijú znova. Keď násilnicke správanie nemá pre násilníka žiadne negatívne dôsledky, násilník používa násillie čoraz intenzívnejšie a častejšie.

Prečo je hľadanie pomoci také ťažké?

Mnohé ženy bagatelizujú týranie, ktorému sú vystavené. Potláčajú negatívne skúsenosti a žijú zo spomienok na „dobré časy“. Veria mužovi, keď povie, že ľutuje a že sa zmení.

Dokonca aj keď ženy hodnotia správanie muža ako násilie, je pre ne veľmi ťažké o tom s niekým hovoriť. V spoločnosti, ktorá je náchylná robiť ženy spoluzodpovednými za násilie, ktorým trpia, je pochopiteľné, že sa ženy boja o násilí hovoriť. Obávajú sa, žiaľ, často oprávnene, že ich nikto nebude brať vážne, alebo im pripíšu vinu za to, že sú týrané.

Mnohí páchatelia sa ženám vyhrážajú ďalším násilím, ak budú s niekým o násilí hovoriť. Ženy sa zdráhajú vyhľadať pomoc, pretože berú tieto vyhrážky vážne, čo je — ako sa opakovane ukazuje — zväčša skutočne odôvodnené. Čím dlhšie žena násilie znáša, tým horšie bývajú jeho dôsledky. Preto je veľmi dôležité, aby ženy a deti dostali dostatočnú pomoc a podporu včas.

Násilie sa týka nás všetkých

Spoločnosť a jednotlivci ešte stále tolerujú násilie páchané na ženách, alebo mu prinajmenšom nebránia. „Do toho sa nemiešajme“, počuť často, keď ide o násilie na ženách a deťoch. Túto vetu a postoj s ňou spojený musíme vyčiarknuť zo svojho myslenia. Násilie sa týka nás všetkých a všetci sme zodpovední za to, aby sa páchanie násilia zastavilo a aby sa ženám postihnutým násilím a ich deťom poskytla pomoc.

Každá žena má právo na slobodu, bezpečie a na to, aby sa jej neublížovalo.

Citovaná literatúra:

Benard, Ch. — Schlaffer, E.: *Gewalt gegen Frauen*. In: *Gewalt in der Familie*. Studie des Bundesministeriums für Umwelt, Jugend und Familie. Viedeň 1991.

Bodnárová, B. — Filadelfiová, J.: *Domáce násilie a násilie páchané na ženách v SR*. Medzinárodné stredisko pre štúdium rodiny. Bratislava 2003.

Bútorová, Z. — Filadelfiová, J.: *Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky*. Inštitút pre verejné otázky 2005.

Nulová tolerancia násilia

Žiadna žena si nemôže „zaslúžiť“, aby na nej bolo páchané násilie. Násilie nemožno ničím ospravedlniť.

Prvý krok proti násiliu spočíva v tom, že ho pomenujeme a nebudeme ho popierať alebo bagatelizovať.

Za týranie, zneužívanie, znásilnenie je zodpovedný násilnícky muž. Mužov preto treba za násilnícke konanie brať na zodpovednosť na rôznych úrovniach (počnúc spoločenským odsúdením až po trestné stíhanie).

Čo robiť proti násiliu?

Milá čitateľka, milý čitateľ,
je veľa možností, ako aktívne pôsobiť proti násiliu. **Vystupujte všade proti násiliu!** Podporujte klímu, ktorá odsudzuje násilie páchané na ženách, napríklad tým, že budete vyvracať predsudky o týraní žien a odmietajú vtipy znevažujúce ženy.

Podporujte ženy a deti postihnuté násilím ako príbuzný či príbuzná, sused či suseda, kolega či kolegyňa v práci alebo priateľ či priateľka. Na to, aby ste vedeli správne pomôcť, je dôležité získať isté kompetencie – pozorne si prečítajte tento informačný materiál, navštívte podujatia zamerané na vzdelávanie v tejto oblasti a pod. Informujte sa o pomáhajúcich zariadeniach pre ženy, o ich poradenských službách a o čase, keď ich poskytujú.

Ak máte možnosť, vyložte na pracovisku informačný materiál na nahliadnutie. Zasadzujte sa za to, aby ženy postihnuté násilím získali na pracovisku podporu.

Organizujte vo svojej obci, kultúrnom spolku, politických stranách, cirkevných organizáciách alebo v centrách pre ženy aktivity proti násiliu a usilujte sa o to, aby ženy a deti postihnuté násilím dostali od svojho okolia čo najväčšiu podporu. Prvý a najdôležitejší krok v práci proti násiliu spočíva v pripravenosti poskytnúť pomoc. **Zasadzujte sa v rámci svojich možností za to, aby vo vašom okrese či kraji bolo dosť ženských domov, poradenských miest, SOS telefónnych liniek, ktoré disponujú dostatočnými finančnými prostriedkami a dostatočným personálnym obsadením.**

Možnosti ubytovania a finančná podpora sú základným predpokladom na to, aby ženy mohli opustiť násilníckych partnerov.

Zasadzujte sa za to, aby sa násilnicke činy vo vašej obci odsudzovali a aby násilníci boli so svojimi činmi konfrontovaní aj pri svojom stole v miestnom hostinci, pri nákupoch atď.

Pozývajte pracovníčky pomáhajúcich zariadení pre ženy a ženských mimovládnych organizácií na diskusné podujatia, aby ste sa dozvedeli viac o téme násillia a aby vás podporili pri rozhodovaní o opatreniach a aktivitách zameraných proti násiliu.